

חוק העיצובים IN פקודת המדגמים OUT

חיינו מתקדמים יותר ונגישים יותר במיוחד בעידן האינטרנט ובשל כך עולות שאלות רבות במגוון נושאים הנוגעים לעיצובים אשר לא היו רלוונטיים בעבר כגון:

האם ניתן להגן על עיצוב מסך של אפליקציה חדשה?

איך "מגנים" על סימן גרפי?

איך רושמים הגנה על עיצוב של פריט לבוש?

חוק העיצובים החדש מנסה להסדיר נושאים אלה ועל כך נרחיב להלן.

החוק יחליף את פקודת המדגמים המיושנת משנת 1924 אשר אינה התאימה לעידן האינטרנט והתקשורת הגלובלית וירחיב את ההגנה על עיצובים, אלו שנקראו בעבר "מדגמים".

החוק מאמץ גישה מודרנית להגנה על עיצובים, ואחת ממטרותיו העיקריות של החוק הינה להביא להתאמה של הדין הישראלי להתקדמות הטכנולוגית, למקובל בעולם בתחום העיצובים, להרחיב את ההגנה הקיימת לבעלי העיצובים, ולהרחיב את אכיפת הזכויות שלהם על עיצובים אלה. החוק מגדיר את המונח "עיצוב" באופן שונה מכפי שהיה נהוג עד כה תחת פקודת המדגמים, זהו אחד מהחידושים המשמעותיים בחוק הנדרשת לאור ההתפתחות הטכנולוגית. בעקבות השינוי בהגדרת העיצוב, תחול הגנה גם על **סימנים גראפיים (אייקונים), אריזות, תצוגות מסך ולמעט גופן** אשר ימשיך לחסות תחת חוק זכויות יוצרים כ"יצירה אומנותית" ויקבל הגנה של 70 שנה

כך למשל, חברה תוכל לקבל הגנה מכוח החוק על עיצוב האתר או עיצוב סרגל הכלים, שהינם חלק מהתוכנה ו/או האפליקציה שהחברה מוכרת וכן על סימנים גרפיים אשר החברה עושה בהם שימוש באותה אפליקציה או אתר.

הכל כאמור בכפוף לעמידתו של "העיצוב" בתנאי הסף הקבועים בחוק ובהם חידוש ואופי ייחודי:

1. **אופי ייחודי** כהגדרתו בחוק הוא עיצוב אשר הרושם הכללי שהוא יוצר אצל משתמש שונה מהרושם הכללי שיוצר עיצוב אחר שפורסם בציבור קודם לכן.
2. **עיצוב ייחשב חדש** אם לא פורסם בציבור, בישראל או מחוץ לה, עיצוב זהה או שנבדל ממנו בפרטים מינוריים.

חובת הרישום

עד היום, בכדי להנות מההגנה על עיצוב מוצר מכוח פקודת המדגמים, קיימת **חובה לרישום** את העיצוב במסגרת פנקס המדגמים **חובת הרישום** הינה חובה אשר לרוב לא ישימה לעסקים בעידן האינטרנט אשר מבוססים על עיצובים שונים אשר מתחלפים בהתאם ל"עונה" או ל"מודה" מסוימת שכן הליך הרישום הינו הליך ממושך ועד אשר יסתיים הליך זה כבר לא יהיה צורך בעיצוב שכן הוא יהיה לא רלוונטי.

החוק מכיל בתוכו מהפכה לעניין תחום זה, שכן במסגרת החוק נוספה הגנה על עיצובים גם אם הם אינם **רשומים בפנקס**. יתרונו של הסדר זה הוא שעיצוב שלא יירשם בפנקס עדיין יזכה להגנה הקיימת תחת החוק בהתקיים שני תנאים מצטברים:

1. העיצוב חדש ובעל אופי ייחודי (כהגדרתו לעיל);
2. המוצר נושא העיצוב הוצע למכירה או הופץ בציבור לרבות באמצעות האינטרנט, באופן מסחרי בידי בעל העיצוב או מי מטעמו, בישראל, בתוך תקופת הזמן המוגדרת בחוק.

קיים הבדל בין הגנה על עיצוב לא רשום ועל עיצוב רשום מכוח החוק, עיצוב לא רשום זכאי להגנה צרה יותר ולתקופה קצרה יותר של 3 שנים בלבד ואילו עיצוב רשום זכאי להגנה לתקופה של 25 שנים. בעל העיצוב הרשום לא יידרש להוכיח קיומה של העתקה של העיצוב בבעלותו על מנת להוכיח הפרה של העיצוב הרשום, בעוד שבמקרה בו מוצר עוצב באופן זהה לעיצוב לא רשום, על בעל העיצוב הלא רשום להוכיח יסוד של ההעתקה על מנת לבסס טענה של הפרה של זכויות.

אחד התנאים של החוק לגבי רישום של עיצוב הוא שאותו עיצוב לא "פורסם בציבור", תנאי זה עלול לגרום לשלילת ההגנה מכוח החוק לאותם בעלי העיצוב אשר מעוניינים להציג את העיצוב לצדדים שלישיים לרבות משקיעים פוטנציאליים. על כן על מנת לעמוד בתנאי החוק, בעל עיצוב אשר מעוניין לחשוף את העיצוב לצדדים שלישיים **בטרם אותו עיצוב נרשם**, להחתים את הצד שנחשף לעיצוב על הסכמי סודיות הכוללים סעיף ספציפי לשמירת סודיות גם בקשר לעיצובים בו הם מתחייבים לא לגלות במפורש או במשתמע את העיצוב לאחר.

למרות האמור לעיל, פרסום בציבור אשר נעשה במהלך 12 חודשים שקדמו להגשת הבקשה לרישום עיצוב על ידי בעל העיצוב, לא יפגע בכשירות להגנה מכוח החוק על העיצוב כעיצוב רשום.

בעלות בעיצוב

החוק קובע לעניין הבעלות בעיצוב כי קיימת חזקה לפיה מי שעיצב את העיצוב הינו בעל הזכויות בעיצוב. קיימים מקרים אשר חזקה זאת לא מתקיימת למשל:

1. כאשר עובד אשר עיצב את העיצוב במסגרת עבודתו או תוך שימוש של ממש במשאבי המעסיק, במקרה זה הבעלים יהיה המעסיק.

2. כאשר מי שעיצב את מוצר הוא נותן שירותים, אזי העיצוב יהיה שייך למזמין ולא לנותן השירותים שכן הראשון שכר את האחרון לטובת יצירת העיצוב ושילם לו תמורה בגין כך.

3. כל קביעה אחרת בחוזה בין הצדדים לגבי הבעלות בעיצוב.

אכיפה/קנסות

על מנת להגן על העיצובים במסגרת החוק, וכן על מנת להרחיב את ההגנה על עיצובים, החוק מכיל מנגנון פיצויים ללא הוכחת נזק בגין הפרה של עיצוב אשר מאפשר לבית המשפט לפסוק לטובת בעל העיצוב בשל כל הפרה של זכויותיו סכום אשר יכול להגיע עד ל- 100,000 ₪ לרבות צווי מניעה וכן סעיפי עונשין המטילים קנסות בהתאם לחוק העונשין על המפר. חידוש נוסף לעניין האכיפה הוא באפשרותו של בעל עיצוב רשום לבקש לעכב במכס מוצרים אשר מפרים עיצוב רשום.

יש לציין כי בכל הנוגע למדגמים שנרשמו על פי פקודת המדגמים בטרם כניסתו לתוקף של החוק, תקופת ההגנה שהייתה נהוגה עד היום של 15 שנה למדגמים תוארך בשלוש שנים נוספות כך שסך הכול תקופת ההגנה למדגמים שנרשמו לפי הפקודה תעמוד על 18 שנה.

בכל הנוגע ליצירות אומנות, צילום וכו' ימשיך לחול ההסדר הקיים תחת חוק זכויות יוצרים התשס"ח, 2007.

חוק העיצובים תיקן בצורה עקיפה גם את חוק זכויות יוצרים, במטרה לפתור את בעיית החפיפה בין חוק העיצובים לבין חוק זכויות יוצרים. מן התיקונים עולה כי זכות יוצרים ביצירה תהיה רק אם היצירה אינה מהווה "עיצוב" על פי הגדרת חוק העיצובים. מבחן זה אשר נקרא "מבחן ההגדרה" נועד להגשים את הרציונל של תיחום ענפי הקניין הרוחני ומניעת הגנה תחת חוק זכויות יוצרים ללא כל הצדקה.

החוק עתיד להיכנס לתוקף בחלוף שנה מיום פרסומו, קרי ביום 07.08.2018. לפרטים נוספים, מענה לשאלות נוספות, הבהרות, הרחבות וכן בכל שאלה נשמח לעמוד לרשותכם בטלפון 03-6042323 או בדוא"ל kg@kg-law.co.il.

קורן גרודברג, משרד עו"ד

[נוסח מלא של חוק העיצובים, תשע"ז-2017](#)